

Posudok na habilitačnú prácu

Margity Jágerovej: *Vybrané problémy zo života súčasných detí v kontexte rodinného a školského prostredia (na príklade rurálneho prostredia obce Liptovská Teplička)*. Nitra 2013, s. 129

Dizertačná práca M. Jágerovej je výsledkom jej dlhodobej orientácie na problematiku detskej kultúry z pohľadu etnológie, ktorej sa v našej disciplíne už roky venuje len malá pozornosť. Dieťa býva okrajovo začlenené pri výskumoch obyčajov životného cyklu alebo jej venovala a venuje pozornosť hudobná folkloristka z hľadiska repertoára detských hier.

Autorka však v svojich aj predchádzajúcich výskumoch a vedeckých výstupoch pristupuje k téme interdisciplinárne. Ba čo viac, využívajúc svoju pedagogickú graduovanosť, je prvolezcom v etnologickej obci aj v oblasti školskej etnografie.

Dizertačná práca, na rozdiel od iných, nemá sumarizujúci charakter. Je to výstup jednej etapy výskumnej činnosti v zvolenom teréne, kde svoj vedecký záujem sústredili na niekoľko vybraných problémov.

Najprv sa zmienim o výbere lokality, v ktorej výskum prebiehal. Zvolená obec Liptovská Teplička bola pre výskum výzvou aj z hľadiska sledovania akcelerácie zmien vychádzajúcich z modernizačných, urbanizačných impulzov a vplyvov na rurálne prostredie, ktoré bolo aj na slovenské pomery dlho, do 60 rokov bez dopravných spojení a až do 70 rokov sa obyvatelia živilí prevažne súkromným hospodárením a prácou v lesoch. Geografická poloha a ekonomické začlenenie obce tak nepochybne pôsobilo ako konzervujúci faktor v rôznych oblastiach života. Táto sústredenosť na vlastný lokálny život (malou mierou poznačený konzumným socializmom)

sa však zdá aj určitou výhodou v ďalších obdobiach a aj v transformačnom období koherentnosťou lokálneho spoločenstva, stmelovaného existenciou mnohých spolkov a organizácií saturujúcich potreby obyvateľov obce v súčinnosti s živými prejavmi tradičnej kultúry.

Práca autorky je zameraná na tri tematické okruhy súvisiace s detským vekom:

1. analýzu a interpretáciu súčasného stavu recepčných obyčajov spojených s narodením dieťaťa, uvedením novorodenca do rodiny, cirkvi a spoločenstva obce, s dôrazom na inštitúciu kmotrovstva, ktorá sa síce vymedzuje a definuje cirkevnými pravidlami, ale v sledovanej lokalite práve širokou paletou obyčajových situácií je potvrdzovaná ako trvalý zväzok zabezpečujúci vzťah dieťa-krstný rodič. V tejto súvislosti ma napadá aj otázka, či práve tradíciou predpísané pravidlá povinností (darov, pohostenia) nemôžu byť príčinou zmien vo výbere krstných rodičov dieťaťa zo širšieho príbuzenstva na užšie definovanú rodinu. Zároveň by ma zaujímala frekvencia spojenia inštitúcií krstných a birmovných rodičov do jedného v súčasnosti.
2. Druhý okruh problematiky je venovaný analýze školského prostredia pri sprostredkovaní znalostí lokálnych tradícií ako potrebný zdroj formovania lokálnej identity a vzťahu k domovu. Autorka, ako jedna z významných poradkýň v zavádzaní a skvalitňovaní regionálnej výchovy v učebnom procese a mimoškolských aktivitách, v tejto kapitole fundovane analyzovala situáciu na Slovensku od zrodu iniciatívy až po detailnú analýzu aktivít na ZŠ v Liptovskej Tepličke, ktorá ako štvrtá na Slovensku reagovala na iniciatívu aplikácie prvkov regionálnej výchovy a overovala ju vo viacerých projektoch a dodnes túto svoju špecifikáciu aplikuje. Sprostredkúva tak žiakom vedomosti

a zručnosti, ktoré si v minulosti deti osvojovali prirodzene v rodinnom prostredí, kolektíve rovesníkov a pri pracovných aktivitách. V tejto súvislosti mi je ľúto, že sa autorka nepodujala aspoň na sondu medzi bývalých žiakov ako ich tieto informácie sprostredkované školou formovali a do akej miery sú nimi reflektované a naozaj formujú výbavu takého zložitého fenoménu akou je lokálna identita.

3. Tretí okruh je zameraný na špecifický okruh separačných obyčajov realizovaných v školskom prostredí. Teda večierok a rozlúčku deviatkov s kolektívom a školou. Zasadzuje ich zrod do 60 rokov, ale istú staršiu predlohu však nereflektovala, opierajúc sa o údaje z lokálnej monografie. Zo starších etnografických materiálov je známy z medzivojnového obdobia tzv. (školský) juniales, ktorý sa chápal ako separačný obyčaj po ukončení školy. Existuje z mnohých lokalít aj fotografický materiál.

Predložená habilitačná práca, ako jej autorka uvádza, obsahuje údaje potrebné pre hlbší ponor zameraný na analýzu javov kultúry detí. K tomu je ale naozaj potrebný aj predložený sumár analyzovaných údajov o kultúre pre deti, v tomto prípade inštitúciami formujúcimi socializáciu dieťaťa do kultúry lokálneho prostredia.

Prácu považujem za zrelý produkt vedeckej práce. Preto na základe jej doterajších výsledkov vo vedeckom výskume, pedagogickej a metodickej praxi navrhujem prijať habilitačnú prácu Mgr. Margity Jágerovej, PhD ako podklad k habilitačnému konaniu a udeleniu vedecko – pedagogického titulu **docent v odbore 3.1.3. etnológia.**